

N(icolae) D(imitrie) Cocea

Spre Roma

Plecarea

- Predeal!... cincizeci de minute!...

După hârșitul roților frecate de frîne, după strigătele călătorilor, răspunsurile hamalilor, după chemările și larma care se ridică într-o gară invadată de tren și de oameni, o surpriză! E-adevărat, două rînduri de funcționari, români și maghiari, îmi purică încă pașaportul cu de-amănuntul parcă ar descifra cine știe ce secrete de stat, dar slujbașul însărcinat să controleze geamantanele se uită încrezător la mine, aruncă o privire prietenoasă celor două valize care mă urmează și, fără să le mai deschidă, îmi face semn că pot să trec.

Ungaria care nu mai deschide și nu mai răscolește înfrigurată geamantanele călătorilor! Ungaria civilizată! Ungaria în rînd cu popoarele din Apus nu numai în clădiri cu șase caturi, în bulevarde și în tramvaie electrice, dar și în moravuri. Dacă n-ar fi un rest de șovinism și teama cuminte de-o dezamăgire apropiată sau, la întoarcere, de revanșa slujbașilor români, m-aș sui în vagon cu iluzia că sînt la o mie de leghe departe de Predeal. Mi-am adus însă aminte că prevederea la drum, ca și răbdarea în viață e mama înțelepciunii. M-am ferit prin urmare de generalizarea unui entuziasm pripit și m-am culcat liniștit cu gîndul să aștept impresiile de-a doua zi.

Prima impresie? Vai, aceeași pe care-am avut-o de cîte ori am trecut granița. Un sentiment confuz de tristeță și de mulțumire, de amărăciune și de revoltă. Nu e tristeța că părăsesc țara, o nu! Felul ăsta de patriotism fățarnic l-am lăsat totdeauna pe seama altora. Dar și-acum ca și-n atîtea rînduri cînd, cu mintea limpede și cu ochii parcă răcoriți de aerul rece al dimineții, am văzut întinzîndu-se pînă în zare cîmpiile bogate, în care strălucesc ca mănunchiuri de flori satele unui popor de țărani cuprinși și fericiți, am evocat satele noastre pătînd covorul verde al primăverii cu murdăria, cu sărăcia și cu mizeria lor.

Lîngă mine, un mare proprietar din Ialomița, în drum spre Abbazia, fumează liniștit o țigară și face, cu conștiința împăcată, aceeași observație:

- Ce sate frumoase pe-aici, domnule!

Instinctiv, în fața liniștii acesteia, simt nevoia să fiu agresiv, să răzbun ceva, să-i spun adevărul în forma cea mai crudă și mai impertinentă cu putință. Caut o frază jignitoare și ca să-l prind mai bine, îl întreb:

- Și de ce crezi d-ta că satele ungurești sînt mai frumoase ca ale noastre?

Placid, sigur, convins că proclamă un adevăr irefutabil, îmi răspunde:

- Din cauza jandarmului!

Sînt dezarmat. Prostia, inconștiența sau cinismul adversarului te dezarmează totdeauna. Ce să mai vorbim? Cum să ne mai înțelegem? E ca și cum aș vorbi cu un hotentot de frumusețea unei pînze de Rafael. Las mai bine trenul s-alunece în liniște, să se încovoie ca un șarpe, să treacă vag ca o fantomă de-a lungul pusteii ungurești. Pusta se întinde imensă, nesfîrșită. De ceasuri întregi același decor monoton de cer și de arături. Cu tot gîfuitul mașinii, cu tot uruitul roților, aud parcă tăcerea infinitului. Ici și colo numai, ca puncte mirate de exclamație, vin, se înalță și trec, coșuri răzlețe de fabrică.

(N. D. Cocea, *Spre Roma*, în Id., *Scrieri*, I, text ales și stabilit, studiu introductiv, note și bibliografie de V. Ene, EPL, București, 1969, pp. 55-56)